

1998-03-01

โหมโรงมหาจุฬาลงกรณ

ขุนพิศ อมาตยกุล

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/jamjuree>

Part of the [Social and Behavioral Sciences Commons](#)

Recommended Citation

อมาตยกุล, ขุนพิศ (1998) "โหมโรงมหาจุฬาลงกรณ," *Jamjuree Journal*: Vol. 2: Iss. 1, Article 4.

DOI: 10.58837/CHULA.JAMJUREE.2.1.3

Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/jamjuree/vol2/iss1/4>

This Article is brought to you for free and open access by the Chulalongkorn Journal Online (CUJO) at Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Jamjuree Journal by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

โหมโรงมหาจุฬาลงกรณ์

แม้ว่าผู้เขียนจะเรียนจบมาจากมหาวิทยาลัยแพทย-
ศาสตร์ แต่ก็เป็นที่นิสิตเก่าของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้มีโอกาส
รู้ประวัติและความเป็นมาของเพลงโหมโรงมหาจุฬาลงกรณ์ อัน
เป็นเพลงโหมโรงประจำจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้เขียนจึงมีเกิร็ด
เล่าให้ทราบนอกเหนือไปจากตำราดนตรีที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันนี้

เรื่องเดิมนั้นมีอยู่ว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพล-
อดุลยเดช ได้พระราชทานเพลง “มหาจุฬาลงกรณ์” ให้แก่จุฬา-
ลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมี ท่านผู้หญิงสมโรจน์ สวัสดิกุล ณ
อยุธยา กับ นายสุกร ผลชีวิน เป็นผู้ประพันธ์คำร้อง อันเป็นลีลา
แบบสากล เพลงนี้ร้องกันอยู่ในจุฬาที่ขึ้นต้นคำร้องว่า “น้ำใจน้อง
พี่สืชมฟู ทุกคนไม่รู้ลืมบูชา... ฯลฯ”

ครั้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๗ คุณครูเทาประสิทธิ์ พาทยโกศล
ได้เข้าเฝ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า
ให้ทำทางเปลี่ยนเพลงมหาจุฬาลงกรณ์จากสากลของเดิมมาเป็น
ของทางไทย ครูเทาประสิทธิ์ได้ทำเสร็จในปีเดียวกันนั้น เป็น
ทางบรรเลงสำหรับวงปี่พาทย์ และนำขึ้นบรรเลงถวาย ณ พระที่นั่ง
อัมพรสถาน ได้แก่ไขเจนเป็นที่พอพระราชหฤทัย ทั้งนี้ยังคงทำนอง
เดิมสำคัญไว้เฉพาะตรงที่มีคำร้องว่า

“นิสิตพร้อมหน้า   สัญญาประคอง

ความดีทุกอย่างต่างปอง   ผยองพระเกียรติเกริกไกร”

ในสมัยที่ครูเทาประสิทธิ์ปรับปรุงเพลงนี้เสร็จแล้วนั้น
นิสิตในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยยังมิได้มีการเริ่มเล่นดนตรีไทย

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ภูมิพลอดุลยเดช

ได้พระราชทานเพลง

“มหาจุฬาลงกรณ์”

ให้แก่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมี

ท่านผู้หญิงสมโรจน์ สวัสดิ์กุล ณ ออยุธยา

กับ นายสุกร ผลชีวิน

เป็นผู้ประพันธ์คำร้อง

กันอย่างจริงจังเช่นทุกวันนี้ เพลงนี้จึงยังคงเก็บเงียบอยู่ ไม่รู้จักแพร่หลาย เล่นได้แต่เฉพาะวงปี่พาทย์บ้านวัดกัลยาณี่เท่านั้น

ล่วงมาถึงกลางปี พ.ศ. ๒๕๐๑ ศาสตราจารย์นายแพทย์ อวย เกตุสิงห์ อาจารย์คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มีความเห็นว่า นักศึกษาแพทย์ในขณะนั้นคร่ำเคร่งกับตำราเรียนมากเกินไป บางคนหาทางออกด้วยการเล่นกีฬาในร่ม ซึ่งอาจจะชักจูงไปหาการพนันและการดื่มสุรา ท่านจึงส่งเสริมให้มีการหัดดนตรีไทยกันขึ้นในโรงพยาบาลศิริราช โดยบริจาคทุนทรัพย์กับอาจารย์แพทย์อีกหลายท่านให้ซื้อเครื่องดนตรีไทยสำหรับฝึกซ้อม และได้เรียนเชิญคุณครูเทวาประสิทธิ์มาเป็นครูสอนตั้งแต่นั้นปี พ.ศ. ๒๕๐๒ เป็นต้นมา

ขณะนั้นผู้เขียนเรียนอยู่ศิริราชชั้นปีที่ ๒ จึงได้ฝากตัวเป็นศิษย์ต่อเพลงจากครูเทวา

อาจจะเป็นเพราะว่านักเรียนแพทย์สมัยนั้น (พ.ศ. ๒๕๐๒) ทุกคนจะต้องเคยเป็นนิสิตจุฬาฯ ก่อนข้ามฟากมาเรียนแพทย์ และทุกคนเคยร้องเพลง “น้ำใจน้องพี่สัสสมพู่” มาก่อน เมื่อครูเทวา มาสอนดนตรีไทยให้ศิริราช ท่านก็เลยนำเพลงมหาจุฬาลงกรณ์ทางไทยนี้มาสอนให้พวกเราเล่นเป็นวงแรก วงดนตรีของศิริราชในสมัย พ.ศ. ๒๕๐๒-๒๕๐๓ จึงใช้เพลงโหมโรงมหาจุฬาลงกรณ์เป็นเพลงโหมโรงประจำ จะเล่นงานใดก็ใช้เพลงนี้เป็นเพลงโหมโรง (เพราะเล่นเพลงโหมโรงอื่นไม่เป็น)

นักดนตรีสมัยนั้นเป็นหมอใหญ่ไปหลายคนแล้ว อาทิเช่น หมอประสงค์ บุรณพงศ์, หมอชุตติย ปานปรีชา, หมอสุมาลี บุรณศิริ, หมอวิสุทธิ์ ต่างใจ, หมอประพทุท ศิริบุญย์, หมอ

เบญจมาศ ปุณณทิตานนท์ เป็นต้น

หลังจากผู้เขียนลาออกจากศิริราชไปศึกษาต่อต่างประเทศ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๘ ครูเทวาประสิทธิ์ พาทยโกศล ได้ย้ายไปสอนดนตรีไทยให้แก่วงดนตรีของสโมสรนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพลง “มหาจุฬาลงกรณ์” จึงย้ายไปบรรเลงเป็นเพลงโหมโรง ณ มหาวิทยาลัยแห่งนั้นตามความสมจริงแห่งนามของเพลง และเป็นທີ່สนใจของคุณครูเทวาประสิทธิ์ พาทยโกศล มาก

ส่วนวงดนตรีของศิริราชซึ่งต้องกลายมาเป็นวงดนตรีของมหาวิทยาลัยมหิดลก็ได้ครูใหม่มาควบคุม คือ ครูสำราญ ภมรสุต ท่านได้กรุณายายเพลงมหาชัย ๒ ชั้น ขึ้นเป็นเพลงโหมโรงเสภา ๓ ชั้น ให้ชื่อว่า “โหมโรงมหาชัยภริมย์” กลายเป็นเพลงโหมโรงประจำวงดนตรีของมหาวิทยาลัยมหิดลมาจนทุกวันนี้

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณแก่วงการการศึกษาของชาติไทยมากมาย หลายสถาบันที่มีวงดนตรีไทยก็อยากจะมีเพลงโหมโรงในพระนามไว้เป็นสัญลักษณ์บ้าง เช่น โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้ามีเพลง “โหมโรงมหาปิยะ” เป็นเพลง ๓ ชั้นสำเนียงฝรั่ง คล้ายทหาร กำลังเดิมแสดด้วยจังหวะมาร์ช แต่งโดย ครูเฉลิม บัวทอง เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๘ ครูเฉลิมยังได้ช่วยแต่งเพลงให้คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และยังได้ช่วยแต่งเพลงให้สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี “โหมโรงสรเสริญพระจอมเกล้า” โดยถอดแบบลูกฆ้องมาจากเพลงสรเสริญพระบารมีปัจจุบัน

จึงขอบันทึกไว้เพื่อกันลืมเพียงเท่านี้ *

๒๐ ตุลาคม ๒๕๒๒

ร.ศ.นพ. พูนพิศ อมาตยกุล

จากสยามสังคีต : สำนักพิมพ์เจ้าพระยา, ๒๕๒๕

คุณหมอพูนพิศ อมาตยกุล เรียนเตรียมแพทย์ที่คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาฯ อยู่ ๒ ปี ก่อนข้ามฟากไปเรียนแพทย์ศิริราช เป็นผู้ที่รักและหวงแหนคุณค่าของดนตรีไทยแท้ และมีความรู้ในด้านนี้ดีที่สุดท่านหนึ่งในปัจจุบัน ผลงานเขียนที่รวมเล่มแล้ว ได้แก่ สยามสังคีต ดนตรีวิจิตร นอกจากนี้อย่างมีงานเขียนกระจัดกระจายอยู่ทั่วไปตามหนังสือพิมพ์ เช่น สยามรัฐ และหนังสือที่ระลึก เช่น หนังสือที่ระลึกงานดนตรีไทยอุดมศึกษา